

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ISTORIA ÎN ANECDOTE. VORBE DE DUH ȘI CUTÂLC / –  
București: Paul Editions, 2020

A. I. Ghica (trad.)

ISBN 978-606-9703-15-1

Redactare: *Mihaela Enache*  
*Nicoleta Petcu*  
Tehnoredactare: *Paul Editions*  
Coperta: *Lucian Enache*

*Paul Editions*

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București  
[www.pauleditions.ro](http://www.pauleditions.ro)

e-mail: [pauleditions@gmail.com](mailto:pauleditions@gmail.com), [office@pauleditions.ro](mailto:office@pauleditions.ro),  
[vanzari@pauleditions.ro](mailto:vanzari@pauleditions.ro), [nicoleta.petcu@pauleditions.ro](mailto:nicoleta.petcu@pauleditions.ro),  
[mihaela.enache@pauleditions.ro](mailto:mihaela.enache@pauleditions.ro)  
tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT  
E-mail: [office@artprint.ro](mailto:office@artprint.ro)

# ISTORIA ÎN ANECDOTE

## VORBE DE DUH ȘI CUTÂLC

Culese și traduse de A. I. Ghica

*Paul Editions*

Istoria în anecdote ..... 7

Vorbe de duh și cu tâlc ..... 201

## Carol I și Caragiale

Banii au fost totdeauna marea preocupare a lui Caragiale. Moștenirile succesive precum și produsul scrierilor sale neajungându-i, marele scriitor era silit, adesea, să recurgă la adevărate expediente.

Într-o zi, între altele, se adresă regelui Carol I, căruia, fără multe formalități, îi ceru o sută de lei împrumut.

Oarecum surprins de forma neobișnuită a acestei cereri, Carol I îi oferă suma, spunându-i: „Regele nu împrumută, ci dă”. Dar autorul „Scrisorii pierdute”, fără a-și pierde cumpătul, răspunse imediat în vreme ce strângea mult dorita bancnotă: „Dar Caragiale nu ia, Caragiale numai împrumută”.

## Elogiu meritat

Marele Condé se duse să-l salute pe Ludovic al XIV-lea după bătălia de la Senef, pe care o câștigase. Regele era în vârful scării. Prințul de Condé, căruia îi era greu să urce din cauza gutei îi spuse când ajunse la mijlocul treptelor:

— Sire, cer iertare Majestății Voastre, dacă o fac să aștepte.

Regele îi răspunse:

— Nu te grăbi, vere; când ești încărcat de lauri, nu poți umbla repede.

## Apoteoză

Vespasian murind, fu întrebat ce simte: „Simt, spuse el, că devin zeu”.

Skanderbeg<sup>1</sup> câștigă douăzeci și două de bătălii și dădu dovada unei puteri atât de neobișnuite, încât se atribui spadei lui o virtute supranaturală.

Mahomet al II-lea cerându-i-o, Skanderbeg i-o trimise. Mahomet, după ce-o examinează, i-o trimise înapoi, spunând că nu poate concepe cum de-a putut săvârși atâtea vitejii cu această spadă fiindcă el avea altele mai bune.

— Cred, răspunse Skanderbeg, dar trimițându-i spada, nu i-am trimis și brațul meu.



## Eroare

Era prin 1840, când Comisia monumentelor istorice din Paris dăduse să se traducă o inscripție cartagineză. Generalul Duvivier a dat această versiune:

„Aici se odihnește Amilcar, tatăl lui Anibal, ca și el scump patriei și temut de inamicii săi.”

Un profesor de limbi moarte suținea altă versiune:

„O preoteasă a zeiței Isis a ridicat acest monument primăverii, Grațiilor și trandafirilor, care încântă și fecundează lumea.”

Cei doi savanți încâpățânându-se fiecare în traducerea sa, Academia de inscripții se văzu constrânsă să numească un expert, care a făcut următoarea tălmăcire: „Acest altar este închinat zeului vânturilor și furtunilor, spre a-i potoli mânia”.

Cine poate ști dacă expertul n-a făcut și el o traducere fantezistă?

<sup>1</sup> Erou național albanez.

## Fiecare cu meseria sa

Curiozitatea făcuse pe Voltaire să ia parte la asediul de la Filipsburg.

— Domnule de Voltaire, — îi spuse mareșalul de Berwick, — veți veni, fără îndoială, cu noi să vedeți tranșeea?

— Nu, domnule Mareșal, voi lua doar asupra mea sarcina de a cânta acțiunile d-voastră eroice, fără a avea ambiția de a le împărtăși, răspunse filozoful de la Fernay.

## Compliment regal

Jean Bart raportând o victorie strălucită, trimise pe fiul său la ministrul Pontchartrain, căruia îi înmână o scrisoare ce cuprindea amănunte asupra luptei.

Ministrul își făcu o adevărată plăcere să prezinte regelui pe fiul lui Jean Bart, încălțat cu cizme noi de lac. Tânărul marinar alunecă pe parchet. Ludovic al XIV-lea scoase un strigăt și făcu un gest ca să-l ridice; apoi îi spuse râzând: „Se vede că domni Bart sunt mai iscusiți marinari decât călăreți.”

## Ateism

Regele Prusiei, Frederic al II-lea, era un adept convins al ateismului. Într-o zi se fălea despre aceasta în fața lui Armand-Baculard, care îl combatea:

— Cum, îi spuse monarhul, mai ții încă la vechiturile astea?

— Da, Sire, răspunse omul de litere, simt nevoia să cred că există o ființă deasupra regilor.

Abatele Fouquet era spionul cardinalului Mazarin și în această calitate închisese pe multă lume la Bastilia.

Un om care fusese adus într-o zi în această temniță văzu acolo un câine:

— Dar ce a mai făcut și animalul ăsta, ca să fie închis? întrebă el mirat.

Un prizonier glumeț pe care Fouquet îl internase la Bastilia, răspunse:

— A mușcat cățelul abatelui Fouquet.

### Ambiția unui autor

Poetul Camoens trecu într-o zi pe o stradă din Lisabona, prin fața unui magazin de porțelanuri. Aici, auzind pe negustorul care, în timp ce cânta, pocea câteva din strofele sale, năvăli ca o furtună în prăvălie și după ce sparse mai multe vase, îi spuse:

— Prietene, fiindcă-mi strici versurile, îți sparg și eu marfa. Asta e legea talionului.

Spunând acestea, poetul părăsi prăvălia, nu însă fără a fi despăgubit mai înainte pe negustor.

### Caritate

Poetul Malherbe, deși nu era credincios, era foarte bun și caritabil. Într-o zi, în timp ce-l binecuvânta un sărac, căruia îi dăduse câțiva gologani, Malherbe îi spuse:

— Încetează, prietene, nu prea cred să ai credit în cer, de vreme ce Dumnezeu te-a părăsit pe pământ.

### Micime de suflet

În timpul pregătirilor războiului lui August împotriva lui Antoniu, Plaucus trecu de partea celui dintâi. Această schimbare din partea lui nu se datora nici dorinței de a se alătura de cauza cea bună, nici din dragoste pentru republică, nici din simpatie față de August, ci din nevoia de a trăda, care era la el o adevărată boală. Se arătase cel mai mare lingușitor al reginei Cleopatra și cel mai josnic dintre sclavii ei. Sub titlul de secretar al lui Antoniu, fusese instigatorul și inițiatorul celor mai abjecte desfrânări.

Foarte venal, Plaucus îmbrățișase partidul lui August, aceasta fiindcă Antoniu cunoscându-i jafurile, nu-l trata decât cu dispreț. Totuși, Plaucus nu se sfia să-și facă un merit din clemența învingătorului: „Cezar spunea el, aproba purtarea lui, de vreme ce îl iertase”.

Nepotul său, Titus, nu întârzie să-i urmeze pilda.

Într-o zi, pe când Plaucus insultă în plin Senat pe Antoniu, acuzându-l de crimele cele mai urâte, pretorianul Coponius, socrul lui Silius și om dintr-o bucată, îi spuse pe un ton ironic:

— Se vede că Antoniu a săvârșit multe fărădelegi în ajunul zilei în care l-ai părăsit.

### Sfat literar

Un autor de mâna a doua trimise lui Racine o tragedie spre a-și da părerea asupra ei. Acesta o citi, și punând-o pe urmă pe masă:

„Greutatea – zise el – nu este de a face o tragedie ca aceasta, ci de a răspunde aceluia care a făcut-o.”

Împărăteasa Maria Tereza văzând la ușa bucătăriei Palatului o femeie, care pe un frig năpraznic, stătea acolo de vreo două ore, întrebă pe camerista ei cine era și ce rost avea.

— E o femeie, răspuse camerista, al cărei amant e în bucătărie și care așteaptă momentul prielnic ca să poată fura o șuncă să i-o dea.

— Du-te de-i spune, ripostă împărăteasa, să bage bine de seamă ca nu cumva s-o vadă marele șambelan, căci nu-i de glumit cu el.

### Argumentare sofistică

Silogismul numit „cornu” a fost vestit la cei vechi, fără să se poată expilica această celebritate.

Reînviat în Evul Mediu, silogismul umplea de uimire pe împăratul Conrad al III-lea, care, având totdeauna diferiți savanți la masă, se minuna de atacurile continue ce-și adresau.

Unul dintre savanți întrebă într-o zi pe împărat: „Aveți un ochi, Sire? — Da, firește. — Unu și cu doi fac trei, aveți deci trei ochi, Sire.”

Conrad, prins ca într-o capcană, susținea mereu că n-avea decât doi, dar când i se explică artifiiciul acestei logice, recunoscă că oamenii de litere duceau o viață foarte agreabilă.<sup>2</sup>

<sup>2</sup> Cel mai faimos exemplu al acestei argumentări e seria de silogisme atât de des citată: „Epimenide a spus că toți cretanii sunt mincinoși – or, Epimenide este cretan, – deci cretanii sunt mincinoși și deci Epimenide n-a mințit”.  
Și așa mai departe fără să fie cu putință să termini.

### Spirit curtenitor

D. de Talleyrand stătea într-o zi între doamna de Staël și doamna Récamier, zelos și galant cu amândouă, totuși cu o nuanță destul de pronunțată pentru cea de-a doua.

— În sfârșit, spuse d-na de Staël, oarecum dezamăgită, dacă am cădea amândouă în apă, pe care ai salva-o mai întâi?

— O, doamnă baroană, răspuse dl. de Talleyrand, sunt sigur că înotați ca un înger.

\*

Iată acum o variantă a acestei anecdote, povestită chiar de d-na de Staël:

Un tânăr încrezut, așezându-se între d-na de Staël și d-na Récamier, spuse:

— Iată-mă așezat între spirit și frumusețe.

— Da, reluă fica lui Necker, fără să ai nici unul, nici alta.



### Palavragiu

Un palavragiu obosea pe Aristotel<sup>3</sup> cu povestirile sale ciudate și fără rost.

— Ei! îi spuse vorbărețul într-un târziu, nu ești uimit de tot ce-ai auzit?

— Ceea ce mă miră, răspuse Aristotel, e că cineva are urechi să te asculte, când are picioare să scape de dumneata.

<sup>3</sup> Celebru filozof grec din veacul al V-lea.

**Iubire de arginți**

Celebrului compozitor Glück îi plăceau mult banii și mesele îmbelșugate și nu prețuia idealul decât în muzică. Fiind întrebat într-o zi, de un prieten, ce-i era mai drag pe lume, el răspunse:

— Banii, vinul și gloria.

Prietenul său protestă:

— Cum, îi zise el, se poate să pui banul și vinul înaintea gloriei? Asta înseamnă că nu ești sincer.

— Ba sunt foarte sincer, reluă Glück. Cu bani cumpăr vin, vinul îmi trezește geniul, iar geniul îmi aduce gloria; așa că vezi, nu te-am minișit.

**Răspuns potrivit**

Henric al IV-lea întrebând pe o tânără de la curtea sa, pentru care nutrea multă simpatie, pe unde trebuia să treacă, spre a ajunge în camera ei:

— Pe la biserică, Sire, răspunse ea.

**Aristocrat**

Un deputat din timpul Convenției<sup>4</sup> în misiune pe lângă armata generalului Perignon, ceru acestui ostaș să aresteze pe un ofițer, sub motivul că era aristocrat.

Generalul îi răspunse însă:

— Ofițerul pe care mi-ai dat ordin să-l arestez fiindcă e aristocrat, a fost ucis ieri luptând pentru libertate.

<sup>4</sup> Adunarea revoluționară de la 20 septembrie 1792, care a proclamat republica în Franța, după izgonirea lui Ludovic al XVI-lea.

**Batista mareșalului**

Mareșalul de Villeroy ducându-se la Lyon în 1714, spre a potoli o mică răscoală, în tot timpul cât stătu în acest oraș, petrecerile și serbările se țineau lanț.

O doamnă din Paris, care află că femeile din Lyon se întreceau în a fi pe placul mareșalului, scriind unei prietene, o întrebă căreia din ele îi dăduse ostașul batista.

Bătrâna domnișoară Berand, foarte cunoscută din cântecele lui Coulanges și care fusese pe vremuri una din prietenile intime ale mareșalului, văzând scrisoarea, spuse doamnei care o primise: „Comunică prietenei d-tale, că de multă vreme domnul mareșal nu mai întrebuințează batiste”.

**Spiritul lui Fontenelle**

Fontenelle<sup>5</sup> sosi într-o societate, unde toate persoanele erau ocupate să admire o bijuterie – adevărată capodoperă de migală – atât de fină, încât nu îndrăzneai s-o atingi de teamă să n-o sfărâmi. Deoarece fiecare ardea de dorința să aibă bijuteria, Fontenelle spuse:

— În ce mă privește, nu-mi place ceea ce trebuie să respect prea mult.

Abia rostise aceste cuvinte, că marchiza de Flamarens, care era de față își bătu joc de lipsa lui de gust. Filozoful nostru după ce o ascultă liniștit, îi răspunse:

— Dar bine, doamnă, n-am făcut aluzie la d-voastră.

<sup>5</sup> Bernard Le Bovier de Fontenelle poet și filozof francez (1657-1757).